

Sveriges jordbruks- och livsmedelshandel rensat för den norska laxen

- Sverige har efter EU-inträdet kommit att bli ett transitland för den norska fiskens och då framförallt laxens färd till andra EU-länder. Av EU:s totala import av norsk fisk tog Sverige 2011 emot 58 procent jämfört med 15 procent 1997.
- Uppgifter visar att minst 79 procent av värdet av den fisk som ingick i den svenska handelsstatistiken åren 2009-2011 troligtvis var import som skickas vidare till andra länder utan att någon bearbetning ägde rum i Sverige. Det motsvarar ett importvärde på drygt 16 miljarder kronor per år.
- Under 2009-2011 utgjorde fisk i genomsnitt 23 procent av Sveriges import och ca 34 procent av Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel.

Statistik över import och export är ett ofta använt underlag för beslutsfattare inom olika områden och nödvändig som underlag för t.ex. nationalräkenskaperna. Det svenska EU-medlemskapet innebar stora förändringar för insamlingen av uppgifter till handelsstatistiken. Tidigare baserades handelsstatistiken på tulldokument och gav i stort sätt heltäckande uppgifter. Nu hämtas bara uppgifter om handel med tredje land (utanför EU) från tulldokument. För handeln med andra EU-länder behöver företagen inte fylla i några tulldokument. Istället samlas uppgifter om dessa företags handel in genom en undersökning som kallas Intrastat.

Handeln mellan EU-länder kallar vi inte längre import och export, utan istället införsel och utförsel. I följande analys används dock begreppet import både för införsel från andra EU-länder och import från länder utanför EU. På samma sätt avses med export både utförsel till andra EU-länder och export till länder utanför EU.

Det finns även andra aspekter att ta hänsyn till när vi studerar handelsstatistiken på nationell nivå. En viss del av Sveriges export är vidareexport, dvs. export av en importerad vara som inte genomgått någon nämnvärd förädling i Sverige. Den har därför inte i någon större utsträckning bidragit till landets förädlingsvärde och därmed till sysselsättningen på samma sätt som exporten av en inhemskt producerad vara gör.

Vidareexport kan ske genom ett antal olika tullförfaranden exempelvis:

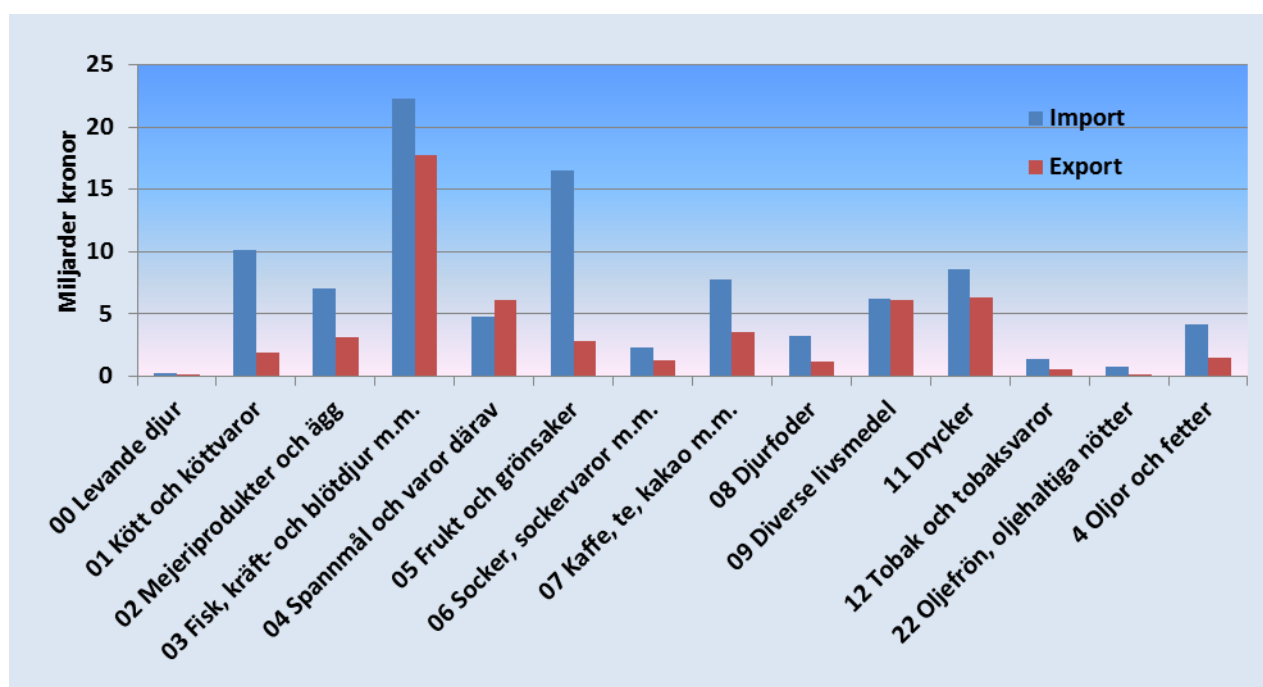
- Reexport - varan köps av ett svenskt företag och förtullas, men exporteras vidare till ett annat land.
- Transiteringar - varan transporteras genom ett land utan att förtullas eller beskattas.
- Kvasi-transiteringar - varan köps av ett utländskt företag och förtullas i Sverige, men exporteras vidare till ett annat land

Transiteringar ingår inte i handelsstatistiken, medan reexport och kvasi-transiteringar gör det.

Både reexport och kvasi-transiteringar ställer till med problem när handelsstatistiken används för att få en bild av konkurrenskraften utifrån handelstömmer. I och med att kvasi-transiteringarna inte beskattas i Sverige är det dock möjligt att få fram uppgifter om dessa med hjälp av SCB, då de får en särskild procedurkod. Det går dock inte att följa varorna som får denna procedurkod och därmed går det inte att helt säkerställa att de lämnar landet, även om det är tänkt så¹.

I den här studien synar vi den norska fiskens påverkan på den svenska handelsstatistiken för jordbruksvaror och livsmedel.

Värdet av Sveriges import av jordbruksvaror och livsmedel är ungefär dubbelt så högt som värdet av exporten. Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för ca 100 miljarder kronor 2011 och exporterade för ca 55 miljarder kronor. Figur 1 visar genomsnittliga export- och importvärden för 2009-2011 fördelat på olika varugrupper enligt SITC (Standard International Trade Classification).

Figur 1. Sveriges genomsnittliga export och import av jordbruksvaror och livsmedel 2009-2011 fördelat på SITC-varugrupper, miljarder kronor

Källa: Egen bearbetning av statistik från SCB

Den enskilt största varugruppen, som dominerar både Sveriges import och export av jordbruksvaror och livsmedel, är fiskprodukter. Under 2009-2011 stod fisk för i genomsnitt 23 procent av den totala importen och ca 34 procent av den totala exporten av jordbruksvaror och livsmedel.

¹ Enligt uppgifter från SCB, september 2013.

För norsk fisk som kommer till den svensk-norska gränsen är kvasi-transiteringar vanligt förekommande. Genom att förtulla varorna i Sverige, utan att de beskattas eller säljs, förenklas hanteringen för såväl köpare som säljare. Köparen slipper till exempel att transitera godset till ett tullkontor i sitt eget land och kan dra av momsens direkt då varan förtullats².

Tabell 1 visar dels värdet av de fiskprodukter som importerades till Sverige under 2009-2011 och dels hur stor andel i genomsnitt under de tre åren som fick den särskilda procedurkoden för kvasi-transitering. I genomsnitt kvasi-transiterades 92 procent av värdet av den lax och 97 procent av värdet av den torkade, saltade samt rökta fisken som importerades till Sverige mellan 2009-2011.

Vi kan utifrån siffrorna i tabell 1 anta att 2009-2011 skickades minst 79 procent av värdet av all den fisk som ingick i den svenska handelsstatistiken vidare till andra länder utan att någon bearbetning skedde i Sverige. Det motsvarar ett importvärde på drygt 16 miljarder kronor per år. Därtill kommer den eventuella reexporten som inte är möjligt att få uppgifter om.

Tabell 1. Svensk import av fisk, år 2009-2011, miljoner kr samt genomsnitt i procent som kvasi-transiterades 2009-2011

Grupp	2009	2010	2011	Andel % kvasi transitering 2009-2011
Fisk, kräft- och blötdjur				
Hel laxfisk	10 004	12 693	12 040	92
Hel torsk	275	358	402	74
Hel sill och strömming	18	14	20	86
Övrig hel fisk	392	480	420	77
Torskfiléer	364	421	435	34
Övriga fiskfiléer och fiskkött	2 700	2 934	3 179	55
Torkad, saltad, rökt rom och mjölke m.m.	71	78	73	2
Torkad, saltad eller rökt fisk m.m.	1 849	2 284	2 419	97
Räkor	106	110	114	0
Sötvattenskräftor	11	7	10	0
Övriga kräft- och blötdjur	160	168	150	41
Bearbetning av fisk, kräft- och blötdjur				
Produkter av sill och strömming	103	113	156	5
Produkter av tonfisk	139	107	134	0
Kaviar och kaviarersättning	100	117	83	1
Övriga produkter av fisk	100	73	56	8
Produkter av räkor	416	506	535	9
Produkter av övriga kräft- och blötdjur	181	183	195	2
SUMMA	16 991	20 649	20 421	79

Källa: SCB

² Livsmedelsekonomiska institutet, Rapport 2005:4

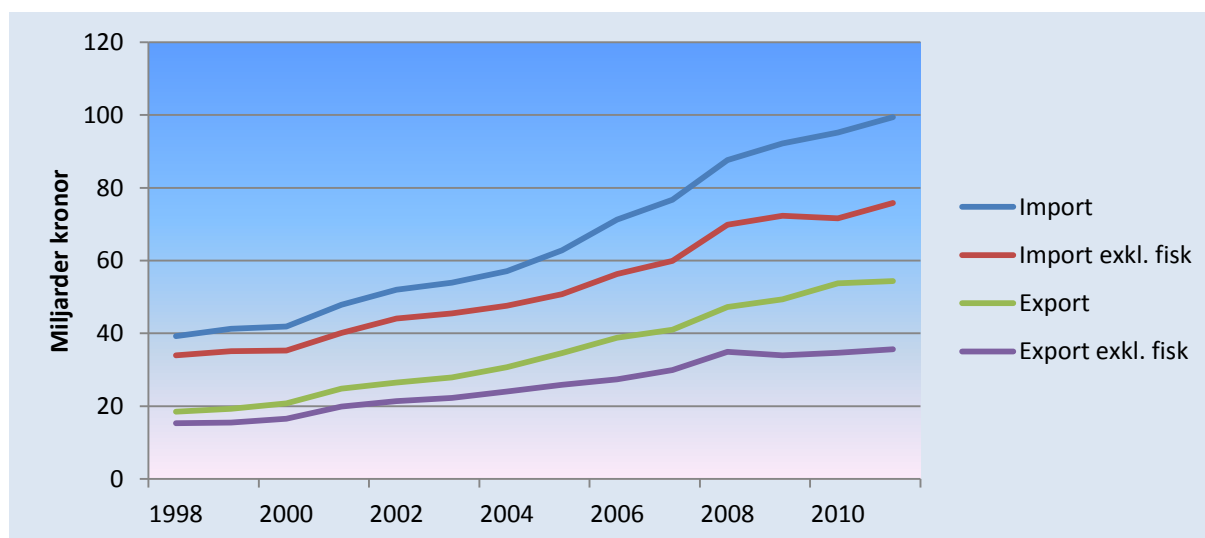
Att Sverige sedan EU-inträdet har kommit att bli ett transitland för den norska fiskens färd till andra EU-länder visar även statistik över EU:s³ import av fisk från Norge. Av EU:s totala import av norsk fisk tog Sverige 2011 emot 58 procent jämfört med 15 procent 1997. Värdet av EU:s import av norsk fisk har dessutom ökat mycket under perioden 1997-2011, från ca 1,6 miljarder euro 1995 till ca 3,5 miljarder euro 2011.

Tabell 2 EU:s import av norsk fisk 1997 och 2011, totalt samt fördelat på de fem största mottagarländerna i miljoner euro samt andel i procent

Land	1997	Andel %	2011	Andel %
Sverige	234	15	2 056	58
Danmark	574	37	787	22
Tyskland	375	24	373	11
Nederländerna	38	2	111	3
Storbritannien	177	11	97	3
Övriga	158	10	113	3
Total EU15	1 556	100	3 537	100

Källa: Egen bearbetning av statistik från Eurostat

Figur 2 visar att både importen och exporten har ökat succesivt såväl när fisk inkluderas som när fisk exkluderas från Sveriges totala handel med jordbruksvaror och livsmedel mellan 1998 och 2011. När vi analyserar handelsutvecklingen borde det därmed inte vara helt missvisande att inkludera all fisk i statistikunderlaget.

Figur 2 Sveriges import och export av jordbruksvaror och livsmedel 1998-2011, totalt och exklusive fisk, miljarder kronor

Källa: Egen bearbetning av statistik från SCB

³ EU15, för att få jämförbara siffror. De medlemsländer som tillkom 2004 och 2008 importerade fisk från Norge för ca 184 miljoner euro 2011, vilket var ca 5 procent av EU:s totala import av fisk från Norge.

När Jordbruksverket analyserar handelsstatistik för jordbruksvaror och livsmedel påpekar och förklarar vi alltid den norska fiskens betydelse. I tidigare studier har vi uppskattat att vidareexporten av fisk och några andra produkter, t.ex. bananer, utgör ca 25 procent av Sveriges totala exportvärde av jordbruksvaror och livsmedel i SCB:s officiella handelsstatistik⁴. Uppgifterna om storleken på fisk som kvasi-transiteras mellan 2009-2011 visar att andelen vidareexport av fisk i den officiella handelsstatistiken troligtvis är ännu större.

Kontaktpersoner

- Anne Hansson 036-15 50 77
-

⁴ Senast i PM:et ”På tal om jordbruk – Sveriges handel med jordbruksvaror och livsmedel 2012”, 2013-03-18